

Juhtenyésztés a Csíkhavasokban

A Csík-havasok sajátos adottságokkal rendelkeznek az ország más tájegységéhez viszonyítva. Zord kontinentális klíma (5,6 °C fok éves átlaghőmérséklet, sűrű folyóvíz hálózat, késő tavaszi és kora őszi fagyok, június elején, augusztus végén), kevés szántó, nagy kiterjedésű gyepterület – 73%-os aránnyal –, amelyből számottevő a havasi legelő. A csapadék 586 mm, a napsütéses órák száma 1800 és a tengerszint felet-

Gyimesi racka

A juh ágazat jövedelmezősége Csíkban				
megnevezés	mértékegység	menyiség kg	érték é.e.lej/kg	összérték
Kiadások / bevételek				
széna	kg	1,5	3000	4500 lej/nap
szalma	kg	0,5	1000	500 lej/nap
sörgyári melléktermék	kg	1,0	500	500 lej/nap
abrak	kg	0,3	4000	1200 lej/nap
téli tartás 155 nap	egyed			6700x155=1 038 500 lej/tél
kezelés+legeltetési díj	egyed			70 000 lej/év
őszi tartás szept. 29-től, havazásig	egyed			60 000 lej/év
javadalmasítás	egyed			130 000 lej/év
összkiadás	egyed			1 298 500 lej/év
bevételek	egyed			
előbárány	kg	10	100 000	1 000 000 lej/anya
sajt	kg	7	100 000	700 000 lej/anya
orda	kg	1	80 000	80 000 lej/anya
összbevétel	lej			1 780 000 lej/anya
egyenleg	lej			+ 481 500 lej/anya
évi tiszta jövedelem 300 darab tenyészjuh esetén	lej			+144 450 000 lej/ 300 anya

*1 Ft = 160 lej, 1 kg széna 18,70, 1 kg abrak 25, 1 kg szalma 6,3, 1 kg sörgyári melléktermék 3,2.
1 kg előbárány 625 Ft, 1 kg sajt 625 Ft, 1 kg orda 500 Ft*

ti magasság 680–1800 m. Ennek megfelelően a Földművelési Minisztérium a Csíki-medence gazdaságait a hegyvidéki kategóriába sorolta.

A havasi legelők kihasználására egyetlen megoldás a juhtenyésztés. Ezen a vidéken az éghajlati viszonyok miatt a cigája és a racka (gyimesi vagy curkán?) fajtákat tenyésztik a nemesebb fajták tenyésztése tartása, nem vált be, nem jár eredménnyel.

Az 1988-as eseményekig a juh termékek értékesítése megoldottnak volt tekinthető az irányított központi tervezéssel. Ma ez nem így van.

A mezőgazdasági termelő szövetkezetek és az állami gazdaságok felszámolása miatt romlott a tenyésztés színvonala, a két fajta összekeveredett, az állomány jelentő-

sé része felhasználódott. Ennek következtében az anyajuhállomány 1/3-ára csökkent, 2004-ben 33 000 volt csak a korábbi kb. 102 000 egyeddel szemben. Az 100 ezer feletti létszám 1935–1989 között volt jellemző.

Az említett juhajtók alacsony biológiai potenciáljuk miatt nem biztosítják az ágazat jövedelmezőségét, az állatok testsúlya 35–45 kg, szaporulatuk 101%, az árutej termelésük 45–55 liter, egy 12 kg-os húsvétibárány és 1,9 kg gyapjútermelés egyedenként.

Az állomány csökkenésének döntő oka volt az is, hogy az állam a juhágazatot 2004-ben a támogatás rendszerén kívül hagyta, a juhászok számára állami forrás nem biztosított.

A juhágazat fejlesztési lehetőségei Székelyföldön

A Székelyföldön – benne a Csíki-medencével – a nagy kiterjedésű havasi legelők gazdaságos kihasználása indokolja a juhtenyésztés fejlődését.

A megye állattenyésztésének, juhtenyésztésének alapstratégiája a jelenlegi állomány megtartása és minőségi feljavítása. A juhtermékek jelenlegi piaci trendjeiből következően a hús és tejtermelés fokozása ígérkezik gazdaságos befektetésnek.

A cél megvalósítása érdekében a helyi fajtáknál szükségesnek tartjuk a hústermelés mennyiségi és minőségi javítását, fajtatiszta tenyésztés esetén szelekcióval, valamint végtermék előállító keresztezés alkalmazásával húsberbécsek (húskosok) használatával, amelyek az ile de france és texel fajtákat jelentik.

A cigája és a racka (gyimesi vagy curkán?) állományok tejtermelésének javítására és testtömeg növelésére keresztezést kell végezni kelet fríz és awassi fajtákkal. A fajtatiszta tenyésztés – törzstenyésztés – esetében szükséges bevezetni a tejtermelés hivatalos ellenőrzését, a berbécsek nevelő (kosnevelő) anyák kiválogatását, amelyek hímivarú utódait mesterséges termékenyítésre fogjuk használni.

A juhászok fejlesztése érdekében a termelés hagyományos módja mellett serkenteni és ösztönözni kell kis farmok kialakítása (300 db anyajuh/tenyészet/farm) és működésük vállalkozói alapokra történő helyezését. Az új farmok kialakításához szükséges állami támogatás hosszú lejáratú hitel, alacsony kamattal, valamint adómentességgel.

A legolcsóbb termékeket megítélésünk szerint a havasi legelőkön lehet előállítani a késői kisarjadások kihasználása érdekében az állatoknak egyszerű földtől szálláshelyeket építünk, amelyek megvédik őket a kora őszi éjszakai fagyoktól.

A havasi legelőkön át kell állni a biogazdálkodásra, azon állattartók esetében, kik ezt a formát vállalják (a biogazdálkodás, biotermelés, biotermék adott csak dokumentálás kérdése a szerkesztő megjegyzése).

Az így kialakult havasi tanyagazdálkodás mellett virágozhatna az agroturizmus is. Az itt megtermelt biotermékek feldolgozása után ezen túlmenően keresni kell a lehetőségeket külföldi értékesítésre.

Püsök László
Mezőgazdasági Igazgatóság,
Csíkszereda